

Aanpassing water- en gezondheidsprogramma Bhutan

Gebrek aan veilig drinkwater leidt in Bhutan, zoals elders in de wereld, tot veel ziektes. Sinds 1989 verleent de Nederlandse ontwikkelingsorganisatie SNV technische assistentie aan het programma van de Bhutanese overheid het platteland van veilig drinkwater te voorzien. Dit programma leidde ertoe dat halverwege 2005 85 procent van de rurale bevolking toegang tot veilig drinkwater had, in vergelijking met 45 procent in 1990. Onlangs werd echter geconstateerd dat dit percentage naar 50 procent is gezakt, vanwege gebrek aan onderhoud. Ook was er geen noemenswaardige verbetering in de gezondheidssituatie. Bhutan had nog steeds de hoogste kindersterfte van heel Zuid-Azië. Kindersterfte is grotendeels een gevolg van slechte sanitatie. Vandaar dat in 2008 het programma is aangepast en er nu ook voorlichting over sanitatie en hygiëne wordt gegeven.

Het proefproject is in vier districten gestart. In Chising Goemba wordt de laatste hand gelegd aan een nieuw waterreservoir. "De capaciteit is ongeveer 2000 liter", aldus Thinley Dorji, consultant voor SNV. Hij wijst op vier slangen die bij het reservoir uit de grond komen.

"Elke slang wordt ondergronds doorgetrokken naar een dorpje. Middels hulpstukken komen er afsplitsingen bij iedere woning. Zo krijgt ieder huishouden een eigen kraan. Al met al worden hiermee 90 huishoudens bereikt. Eigenlijk moeten de slangen 60 tot 70 cm onder de grond lopen, maar omdat hier nauwelijks mensen komen, graven ze niet verder dan zo'n 40 cm. Op landbouwgrond moeten ze de slangen of pijpen wel iets meer dan een meter ingraven. Het water komt van een stroom tien kilometer verderop. Alles gaat met zwaarte-kracht. Om de 60 meter verval staat er een

Voorlichting aan dorpelingen over sanitatie en hygiëne.

De aanleg van een waterreservoir.

break pressure tank; anders zou de druk te groot worden en zouden de pijpen barsten."

De dorpelingen leveren arbeid en lokale materialen, de overheid cement, pijpen en geschoolde arbeid. Van de bron naar het reservoir bedroegen de kosten een kleine 18.000 euro, van het reservoir naar Bama, het grootste van de vier dorpen, nog eens 7.000 euro. "Het is tegenwoordig een stuk duurder dan vroeger. Materiaalkosten en lonen zijn flink gestegen de afgelopen jaren", vertelt Thinley. Dorpelingen zorgen ook zelf voor onderhoud. Dat gaat tamelijk informeel, meestal wordt een handig iemand gekozen, met ervaring buiten het dorp. Die wordt daar niet voor betaald, maar krijgt wel een training en gereedschap van de overheid. Van zijn dorpsgenoten krijgt hij een paar centen, of wat rijst of een kip, dat verschilt van dorp tot dorp. Uiteindelijk is het dorpshoofd verantwoordelijk voor het hele

Dezelfde waterbron die voor het drinkwater zorgt, levert ook water voor irrigatie, het irrigatiekanaal loopt parallel aan de drinkwatertoevoer. Het dorpshoofd houdt toezicht.

waterproject, en ook, zoals in Bama, voor de samenwerking met de andere dorpen in het project.

Nu het waterproject hier bijna gereed is, beginnen de bijeenkomsten over de gezondheidsontwikkeling van de gemeenschap. Het idee is dat de gezondheidsassistenten de dorpelingen zelf hun prioriteiten op gebied van hygiëne en sanitatie laten ontdekken. Vervolgens zijn de dorpelingen ook zelf

verantwoordelijk voor de uitvoer van hun plan. SNV heeft al 175 gezondheidsassistenten getraind. De beste acht daarvan geven inmiddels zelf al trainingen. De verwachting is dat binnen vijf jaar 88.000 huishoudens volledige toegang tot behoorlijke toiletten zullen hebben en de kindersterfte met 20 procent zal zijn verminderd.

Tekst en foto's: Roel Burgler

Vrouwen bij een drinkwaterkraan die net is aangelegd bij Bama-dorp.

